wmptm 1897

Miscellanea

Co się tyczy potém umiejętności mathematicznych u naszych nowożytnych narodów cywilizowanych, rzekłby kto, i to nie przez upostacenie wymowne, jiż przewidoczność nieskończona, a przeto pewność samojistna jaką ta umiejętność nosi w sobie, opryskiwała ziemiomierców tych narodów cywilizowanych, przez odbit naprzykrzony tej pewności wyroczej o pewność czysto zagadniczą wszystkich jinnych wiadomości naukowych. Z tejćto przyczyny, rzeczywiście, silili się upośledzić umiejętności mathematiczne, chcąc z nich wygnać umoświt nieskończoności, *to pierwojęcie jich wysokiéj przewidoczności i jich pewności samojistnéj. Na dowód tego, przytoczym tu wszystkie te dziwaczne tłómaczenia omatłowe jakie chcieli podać o twórczodzielnym umoświcie nieskończoności przez zgrubiały umoświt skończoności, a zwłaszcza przytoczym ową pierwszą nagrodę dziesięcioletnią, przez którą Akademia nauk paryska uwieńczyła* Theorią funkcij analitycznych Lagrange'a *przeznaczoną na wykorzystanie w ten sposób z mathematiki tego uprzykrzonego umoświtu nieskończoności, który, przy chlubnych uroszczeniach upowszechnianych do bydlęctwa, obwieszczał w człowieku przyrodzenie albo stan podnioślejszy. — Co większa, rażeni zarówno płodnym umochodem składni, który doprowadził był do wszystkich odkryć dawniejszych, lecz który, swoją koleją, dozwalał przedzierać się uprzykrzonej władzy twórczej rozumu samojistnego, ziemiomiercy cywilizowani wygnali go zarówno z swojej nauki, by go zastąpić umochodem rozbiorowym, co daje li odkrycie pierwiastków czyli części składowych umoświtu przedstawionego lub przedmiotu danego, i który, jako taki, pożyteczny jest w chemii i w jinnych umiejętnościach doznawczych, ale jałowy w mathematice, ponieważ niezdoła, w swém zastosowaniu ścisłém, nic odkryć po za tém co, jako pierwiastek czyli część składowa umoświtu danego, już jest objęte w tym umoświcie, i ponieważ, w mathematice, umoświt dany jest zawsze utworem z naczoła ze wszystkiemi swemi pierwiastkami czyli częściami składowemi. Jakoż, właśnie też tejćto jałowej* Rozbiorni, *przez którą ziemiomiercy nowożytni tyle robią hałasu, przynależy się jich teraźniejsza nieudolność ku zrobieniu jakiegokolwiekbądź* odkrycia zasadniczego, *jak tego dowodzimy zatwierdliwie w niniejszém* Odetworzeniu Mathematiki.

*Józef Maria Hoene-Wroński**

---

* Jest to fragment *Odezw do Narodów Słowiańskich względem Przeznaczenia Świata* (Paryż 1841, str. 24–25). Por. *Umo-słownik* na str. 84 (*przyp. Red.*)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego